

ICOMOS

Deli deklarācija par Kultūras mantojumu un Demokrātiju

Starptautiskās pieminekļu un ievērojamu vietu padomes (ICOMOS) 19. Ģenerālā asambleja Deli, Indijā 2017. gada 11. –15. decembrī pulcēja apmēram 1000 kultūras mantojuma profesionāļus no 113 valstīm visā pasaulē.

Šī deklarācija atspoguļo ICOMOS nostāju par kultūras mantojumu un demokrātiju kā galvenajiem faktoriem uz cilvēku vērstā pieejā noturīgai attīstībai. Kultūras mantojums ir ikviena pamattiesības un pienākums. Tas ir sākumpunkts jēgpilnai un objektīvai nākotnei, kas nodrošina un izceļ visu kultūru daudzveidību, sociālo iesaistīšanos, vienlīdzību un taisnīgumu.

Preambula

Atzīstot, ka kultūras mantojums ir galvenais resurss, kas veicina kvalitatīvu dzīvi un sociālo saliedētību un sekmē ekonomisko attīstību mūsdienu ātri mainīgajā globālajā vidē,

Novērtējot kultūras mantojumu kā cilvēka pamattiesības,

Uzskatot, ka demokrātija sniedz gan tiesības, gan pienākumus cilvēkiem, dažādām kopienām un tautām,

Papildus uzskatot kā obligātu nosacījumu savstarpējo cieņu, daudzveidību, plurālismu, sinkrētismu un mierīgu līdzaspastāvēšanu, kā arī visu kultūru, kurām ir savs mantojums, tiesības īstenot individuālu pārliecību un saglabāt daudzkulturālu mantojumu,

Atzīstot, ka kultūras mantojums daudzviet pasaulē ir arvien vairāk apdraudēts nolietošanas, nevērības, apzinātas postīšanas vai neatbilstošas pārvaldības dēļ, tādējādi padarot nabadzīgākus atsevišķus cilvēkus, to grupas, tautas un visu cilvēci,

Izprotot jaunus draudus, ko rada dabas katastrofas, klimata izmaiņas, jūras līmeņa celšanās, apzināta iznīcināšana un bruņoti konflikti, un atzīstot nepieciešamību sagatavoties riskiem, mīkstināt katastrofu sekas un pastiprināt reģenerācijas spējas,

Nemot vērā cilvēku migrāciju un iedzīvotāju skaita pieaugumu;

Respektējot uz cilvēkiem vērstu kultūrorientētu pieeju dažādos ģeogrāfiskajos reģionos, kurus apdzīvo daudz un dažādas kopienas, kuras ir veicinājušas vietas kultūras mantojuma daudzveidību;

Atzīstot digitālo tehnoloģiju un mūsdienu komunikāciju lomu kultūras mantojuma pārvaldībā;

Atsaucoties uz pieņemtajām starptautiskajām konvencijām, rekomendācijām un citiem dokumentiem par kultūras mantojumu kā izpratnes un attieksmes pamatu;

un

Uzsverot nepieciešamību pēc profesionālām zināšanām par mantojumu un daudznozaru sadarbību kā neatņemamu politikas veidošanas sastāvdaļu dažādos sabiedrības attīstības procesos:

Cilvēku, kuriem kalpojam, vārdā ICOMOS ar šo deklarāciju vēršas pie ANO, UNESCO un citām starptautiskām organizācijām, visu valstu valdībām un pārvaldes iestādēm, izglītības un pētniecības institūcijām, nevalstiskajām organizācijām un, it īpaši, cilvēkiem un cilvēku grupām atsevišķās vietās, kā arī citiem ieinteresētajiem:

1. ***Pārvaldīt kultūras mantojuma resursus kopīgai nākotnei,***
Cienot vērtības, nozīmi un autentiskumu.

Kultūras mantojuma jēdziens pēdējos gados ir ievērojami paplašinājies no atsevišķiem pieminekļiem, ēku un ievērojamu vietu grupām līdz plašākām un kompleksām teritorijām, ainavām, apkaimēm un to nemateriālajām dimensijām, atspoguļojot daudz plašāku pieeju kultūras mantojumam. Kultūras mantojums pieder visiem cilvēkiem, vīriešiem, sievietēm, bērniem, vietējiem iedzīvotājiem, etniskām grupām, dažādu ticību cilvēkiem un minoritātēm. Tas ir senās un mūsdienu vietās, pilsētvidē un laukos, mazā, ikdienas un saimnieciskā vidē, kā arī monumentālās un elitārās vietās. Tas ietver vērtību sistēmas, ticības, tradīcijas un dzīvesveidu, kā arī izmantošanu, paražas, ikdienas praksi un tradicionālās zināšanas. Ir arī asociācijas un konkrēta nozīme; vēsturiskas liecības, vietas un objekti. Šī ir uz cilvēkiem vairāk vērsta pieeja.

Kultūras mantojuma pārvaldībā ir pilnībā jāņem vērā nozīmes, integritātes un autentiskuma saglabāšana.

Savstarpējā izpratne un iecietība pret dažādām kultūras izpausmēm paaugstina dzīves kvalitāti un sociālo kohēziju. Kultūras mantojums ar saviem resursiem dod iespēju mācīties, nodrošina mijiedarbību un aktīvu iesaisti un ir potenciāls resurss, lai stiprinātu saikni starp dažādām kopienām un novērstu konfliktus.

Kultūra un kultūras mantojuma dinamisms ir radošās industrijas, uzņēmējdarbības, kā arī iedzīvotāju un viesu piesaistīšanas pamatresursi, kas veicina ekonomisko izaugsmi un pārticību.

Kultūras mantojuma likumiskā aizsardzība ir visu pārvaldes līmeņu atbildība. Likumiem un noteikumiem ir jāņem vērā saikne starp kopienām un konkrēto vietu, jāveicina funkcionālā nepārtrauktība, un tiem jāpieprasa visās attīstības iniciatīvās iekļaut saglabāšanas mērķus. Kultūras mantojuma un plānošanas noteikumiem jābūt balstītiem uz skaidriem nosacījumiem visu iesaistīto informēšanai, novērtējot un līdzsvarojot visus iespējami pretrunīgos viedokļus un intereses.

2. Izstrādāt ētikas principus un veicināt izglītību kultūras mantojuma resursu pārvaldīšanai

Nodrošinot vadlīnijas, kas skaidro lēmumus un labāko praksi

Jābūt izstrādātiem un ieviestiem ētikas principiem kultūras mantojuma saglabāšanā un pārvaldībā. Tie ietver interpretācijas, pielāgošanas, pārveidojumu un sarežģītu mantojuma sistēmu un vietu uzturēšanas principus, iesaistot vietējās un citas ieinteresētās kopienas, un ievērtējot vēsturiskos uzslāņojumus, kas noteikuši vietas attīstību.

Intelektuāla un fiziska kultūras mantojuma pieejamība sniedz iespēju cilvēkiem un kopienām to aizsargāt. Tradicionālās zināšanas un profesionālā kompetence ir nozīmīgs resurss vietējām kopienām, lai veicinātu vērtību izpratni un vietas apziņu.

Ikvienā kultūras mantojuma disciplīnā ir nepieciešama specializētā izglītība, un to nedrīkst reducēt uz vispārēju pieeju. Kultūras daudzveidības izpratne ir ļoti nozīmīga mantojuma izglītībā, interpretācijā un

mācību programmās visos līmeņos – gan profesionāliem, gan amatniekiem, gan pieaugušajiem, gan bērniem.

Valdība visos līmeņos ir atbildīga par kultūras mantojuma vietu identificēšanu, apzināšanu un dokumentēšanu, kā arī tā nozīmes apzināšanos. Visu pārvaldes līmeņu pienākums ir apzināt, novērtēt un dokumentēt mantojuma vietas un veicināt izpratni par to nozīmīgumu. Šīs pieejas pamatelements ir gan tradicionālo zināšanu izmantošana, gan uz pierādījumiem balstītas dokumentācijas izmantošana. Jāizmanto pieejamās komunikācijas tehnoloģijas un mediji, lai apkopotu, izplatītu un interpretētu informāciju, valdībām, institūcijām un ieinteresētajām kopienām jāizmanto plašs sakaru tehnoloģiju un plašsaziņas līdzekļu klāsts.

3. Veicināt iekļaujošus demokrātiskas sabiedrības iesaistīšanās procesus

No visiem cilvēkiem, ar visiem cilvēkiem, visiem cilvēkiem

Kultūras mantojums ir neatjaunojams resurss, ar kuru bieži to dalās dažādas kopienas, kaimiņu nācijas un plašāki reģioni, un tas atspoguļo kultūras ietekmju mijiedarbību.

Kopienų līdzdalība plānošanā, tradicionālo zināšanu un daudzveidīgu starpkultūru dialogu integrācija kopīgu lēmumu pieņemšanā veicinās labi pamatotus risinājumus un atbilstošu resursu izmantošanu, atspoguļojot četrus ilgzināšanas pīlārus.

Kultūras identitātes nedrīkst apdraudēt vienveidīga un neiejūtīga plānošana. Kultūras mantojuma resursu aizsargāšanai un uzturēšanai jābūt attīstības politikas un plānošanas programmu pamatā, integrējot kultūras mantojuma saglabāšanas stratēģijas lielākos ilgzināšanas attīstības mērķos. Lai nodrošinātu mūsdienu aktivitāšu harmonisku iekļaušanu kultūras mantojuma vidē, nepieciešami īpaši ieteikumi un vadība.

4. Nodrošināt un ievērot esošā kultūras mantojuma nepārtrauktību

Kultūras mantojuma saglabāšana ir ilgzināšanas attīstības nosacījums

Starp dabu, kultūru un cilvēkiem ir ciešas saiknes. Esošo kultūras mantojumu un kultūras identitāti veido kultūras vietas un ainavas, kā arī tradicionālās vadības sistēmas un uzskati.

Esošā kultūras mantojuma pienācīgu saglabāšanu un pārvaldību var panākt, sadarbībā ar kopienām izmantojot zināšanu un prasmju nodošanu no paaudzes paaudzē un sekmējot daudznozaru zināšanas.

Tradicionālās būvniecības metodes un kopienu pārvaldības struktūras ir apliecinājušas noturību, kas izturējusi laika pārbaudi. Vēsturiskajās apmetnēs prasa efektīvi izmantot ierobežotus resursus, veicinot mijiedarbību un vienotību, kā arī nodrošinot kultūrpēctecību.

Atbildība par kultūras mantojuma resursu saglabāšanu pārsniedz tautu, kopienu un kultūru robežas. Tīša iznīcināšana, kuras mērķis ir izdzēst kultūras identitāti, ir cilvēku pamattiesību pārkāpums. Kultūras atgūšana ir vitāli svarīga kopienu cieņpilnai pastāvēšanai. Tautām un kopienām, kurām tas nepieciešams, jānodrošina solidaritāte un atbalsts.

Atbalsts un atzinība jāvelta personām un kopienām, kurām ir kultūras zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas esošā kultūras mantojuma ilgstošai saglabāšanai.

Vispārējs pienākums ir saglabāt un veicināt izpratni par no pagātnes saņemto daudz kultūru, daudzdimensiju mantojuma resursu nozīmi un nodot to nākamajām paaudzēm. Tikai iesaistot un apmācot jaunākās paaudzes izprast un aizsargāt mantotās vērtības, varēs nodrošināt pastāvīgu pagātnes mantojuma saglabāšanu visā tā daudzveidībā.